

Bijna iedereen accepteert homoseksualiteit

Homoseksualiteit is in Nederland breed geaccepteerd. Op een schaal van 1 tot 10 scoort de Nederlandse bevolking gemiddeld een 9,13 op de vraag "vindt u homoseksualiteit gerechtvaardigd"? De meeste Nederlanders beantwoorden die vraag met een 10. De modus (meest voorkomende antwoord) en de mediaan (het middelste antwoord) zijn allebei 10. Dat onderstreept de grote acceptatie van homoseksualiteit in Nederland. In procenten uitgedrukt vindt 91% van de bevolking homoseksualiteit gerechtvaardigd of altijd gerechtvaardigd. Slechts 3,1% vindt het nooit gerechtvaardigd. Deze resultaten komen overeen met die van ander onderzoek bijvoorbeeld in de LHBT-monitor van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) en hun rapport over opvattingen over seksuele genderdiversiteit in Nederland en Europa uit 2022.

Geen polarisatie, wel waardenkloof

Er is over homoseksualiteit geen sprake van polarisatie in de Nederlandse samenleving. Bij polarisatie staan twee, ongeveer gelijke, groepen met duidelijk verschillende houdingen tegenover elkaar. Dat is hier niet het geval. Homofobie is geen breed cultureel probleem in Nederland. Wel is de acceptatie bij sommige groepen hoger dan bij anderen, er is variatie. Over het algemeen zijn er factoren die, statistisch significant, positief werken op de acceptatie en factoren die negatief werken.

Positieve factoren zijn hoger opleidingsniveau, hogere sociale klasse, vrouwelijk geslacht en meer gebruik van media en communicatie. De enige

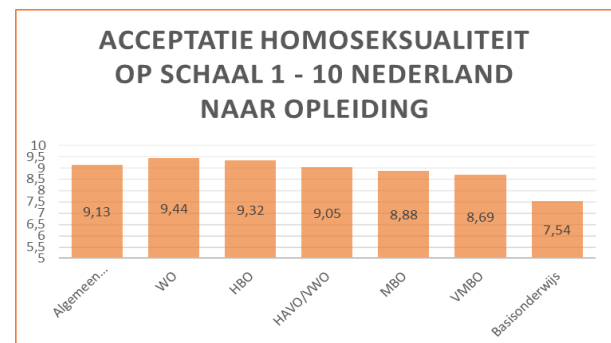
negatieve factor is religie en dan met name orthodoxe religie. De problemen rond de acceptatie van homoseksualiteit zijn vooral te verklaren door het achterblijven van acceptatie

DE PROBLEMEN ROND DE ACCEPTATIE VAN HOMOSEKSUALITEIT ZIJN VOORAL TE VERKLAREN DOOR HET ACHTERBLIJVEN VAN ACCEPTATIE DOOR GROEPEN MET ORTHODOX-RELIGIEUZE OVERTUIGINGEN

door groepen met orthodox-religieuze overtuigingen. Tussen deze groepen en de gemiddelde Nederlandse bevolking bestaat een grote waardenkloof.

Hoe hoger opgeleid, hoe meer acceptatie

Uitgesplitst naar opleidingsniveau zijn er verschillen in de acceptatie van homoseksualiteit. Hoe hoger opgeleid hoe meer acceptatie er is. Universitair afgestudeerden geven gemiddeld een 9,44, mensen met alleen basisonderwijs een 7,54.

Over het algemeen is acceptatie van homoseksualiteit (statistisch significant) groter bij mensen met HAVO of hoger aan de ene kant en MBO of lager aan de andere kant. Meer kennis is een belangrijke factor bij de acceptatie van homoseksualiteit.

Vrouwen vaker acceptierend

Hoewel ook mannen zeer positief staan ten opzichte van de acceptatie van homoseksualiteit scoren vrouwen (significant) hoger; namelijk een 9,2 tegenover een 8,8.

Onderzoekers kiezen dezelfde woorden

In het World Values Survey-onderzoek en in deze factsheet is de term homoseksualiteit gebruikt als overkoepelende term. De termen intersekse, lhbt+ en queer worden in het WVS onderzoek niet gebruikt omdat wereldwijd teveel mensen niet precies weten wat die termen betekenen. De antwoorden worden dan onbetrouwbaar en onvergelykbaar met eerdere jaren.

Hoogste score bij hogere middenklasse

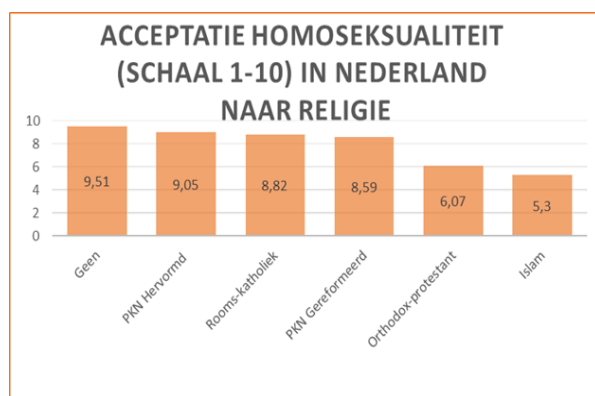
Mensen die zichzelf rekenen tot de hogere middenklasse accepteren homoseksualiteit het meest. Ze scoren een 9,35 op de schaal van 1 tot 10. Dit is statistisch significant verschillend met een andere klasse: de werkende klasse. Die scoren een 8,69.

Uitgebreid mediadiet werkt positief

Het gebruik van een breed pakket van media- en informatiebronnen, bijvoorbeeld nieuwsmedia, digitale informatiebronnen en gesprekken met andere mensen, heeft een positieve invloed op de acceptatie van homoseksualiteit. De samenhang tussen meer gebruik van media en de acceptatie van homoseksualiteit is (statistisch significant) positief.

Orthodoxe religie is een negatieve invloed

De belangrijkste factor die negatieve invloed heeft op de acceptatie van homoseksualiteit is orthodoxe religie. Religieuze Nederlanders scoren over het algemeen lager op de vraag of ze homoseksualiteit acceptabel vinden dan niet-religieuzen (zie figuur 2). Niet-religieuzen scoren een 9,51, gevolgd door PKN hervormden (9,05), Rooms-katholieken (8,82), PKN gereformeerden (8,59), orthodox-protestanten (6,07) en moslims (5,3). De acceptatie van homoseksualiteit is alleen (statistisch significant) lager bij orthodox-religieuze kringen, niet in gematigd religieuze kringen. De acceptatie is het laagste bij orthodox-protestanten en moslims. Orthodoxe religie is daarmee de belangrijkste voedingsbodem voor het niet accepteren van homoseksualiteit en homofobie.

Orthodoxen wel verdeeld over homoseksualiteit

Positief is dat onder orthodox-protestanten en moslims de houdingen ten opzichte van homoseksualiteit meer uiteen lopen dan bij de andere groepen (statistisch gezegd: de standaarddeviatie is hoog). Er zijn ook orthodox-protestanten en moslims die een 10 scoren op de acceptatie van homoseksualiteit. Van orthodox-protestanten vindt 53% homoseksualiteit gerechtvaardigd of altijd gerechtvaardigd, bij moslims is dat 45%.

De trend

De acceptatie van homoseksualiteit is in Nederland al lang hoog. Sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw is er sprake van groeiende acceptatie. Ook de afgelopen 10 jaar is de acceptatie nog verder gestegen tot een 9,13 op een schaal van 1 tot 10, in procenten 91%.

DE ACCEPTATIE VAN HOMOSEKSUALITEIT IS IN NEDERLAND AL LANG HOOG

In 2012 scoorde de Nederlandse bevolking een 7,9 op een schaal van 1 tot 10, de modus en de mediaan waren toen ook al 10. Toen vond 79,4% van de bevolking homoseksualiteit altijd of bijna altijd te rechtvaardigen, 12,6% vond het nooit gerechtvaardigd. In 2017 was het acceptatiecijfer 8,6 en ook toen waren de modus en de mediaan 10. In dat jaar vond 87,6% homoseksualiteit bijna altijd of altijd gerechtvaardigd en 4,1% vond het nooit gerechtvaardigd. De trend in acceptatie is onafgebroken positief, er is geen sprake van een trendbreuk of van teruglopen van de acceptatie.

Brede acceptatie, maar te grote groep achterblijvers

Voor een land met een acceptatieniveau als dat in Nederland is er statistisch wel een te grote groep die homoseksualiteit niet of niet helemaal accepteert. Deze groep blijft te ver achter bij het gemiddelde in Nederland en dat veroorzaakt spanningen. De achterblijvers lopen uit de pas met de overgrote meerderheid van de bevolking.

Acceptatie van homoseksualiteit is een belangrijk aspect van de modernisering van een samenleving: de innovatie van het waardensysteem van een bevolking. Een innovatie (ook van waarden) verloopt via een vast patroon via acceptatie binnen de groep vernieuwers, naar de pioniers, de vroege meerderheid, de late meerderheid en tot slot de achterblijvers. De manier waarop innovaties zich verspreiden is uitgebreid bestudeerd in de communicatiewetenschap. Dat heeft een theorie opgeleverd die bekend staat onder de naam 'diffusie van innovaties' van Everett M. Rogers. De theorie voorspelt dat niet iedereen in een samenleving een bepaalde innovatie even snel omarmt. Er zijn mensen die een innovatie introduceren of snel overnemen, dat zijn de vernieuwers, daarna volgen de zeer snelle overnemers, de pioniers, dan de vlotte overnemers, vroege meerderheid genoemd. Er zijn ook mensen die meer tijd nodig hebben om aan vernieuwingen te wennen: de trage overnemers (ofwel late meerderheid) en de achterblijvers. Deze vijf categorieën heten adoptie categorieën. Als ongeveer 20% van een bevolking een vernieuwing heeft geaccepteerd, is er een kritische massa bereikt. Daarna volgen de overige groepen ook na verloop van tijd. Deze theorie geeft een objectieve kijk op nieuwe ontwikkelingen en kan ook worden toegepast op de vernieuwing van waarden als de acceptatie van homoseksualiteit. In tabel 1 zijn de scores van de verschillende adoptie categorieën voor acceptatie van homoseksualiteit over de afgelopen 10 jaar. Alle groepen scoren in 2022 hoger dan in 2012. Grote vooruitgang is te zien bij de late meerderheid (van 7,51 naar 9,32) en bij de achterblijvers (van 3,52 naar 6,32). De achterblijvers scoren inmiddels ook voldoende al blijft de kloof met de vernieuwers en de rest van de groepen groot, respectievelijk 3,68 en 3 met de late meerderheid.

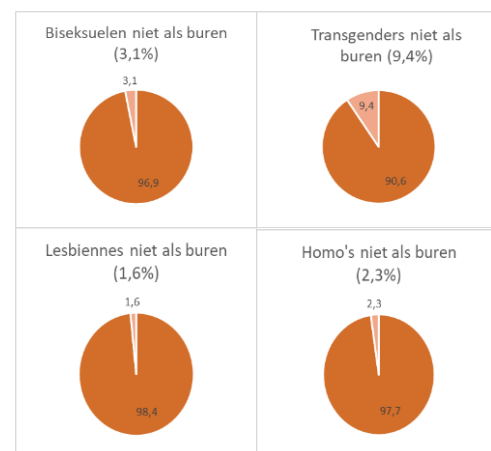
Tolerantie voor LHBT-ers groot

Als een indicator voor tolerantie wordt in de World Values Survey altijd de vraag gesteld wie mensen liever niet als burens zouden hebben. In Nederland

Acceptatie van homoseksualiteit op een schaal van 1 tot 10 opgesplitst naar innovatiegroepen

Categorie	2012	2017	2022
Vernieuwers	9,91	9,93	10
Pioniers	9,70	9,84	9,89
Vroege meerderheid	9,30	9,39	9,74
Late meerderheid	7,51	8,49	9,32
Achterblijvers	3,52	5,63	6,32

is dit ook gevraagd voor homoseksuele mannen, lesbiennes, biseksuelen en transpersonen. Slechts 1,6% van de bevolking wil geen lesbiennes als burens (98,4% dus wel), 2,3% wil geen homoseksuele mannen als burens (97,7% wel), 3,1% wil geen biseksuelen naast zich (96,9% wel) en 9,4% wil liever geen transgender personen als burens (maar nog altijd 90,6% wel). De tolerantie voor alle groepen is groot in Nederland, het minst groot voor transgender personen en het grootst voor lesbiennes. In 2012, toen deze vraag alleen voor homoseksuele mannen werd gesteld, was dat nog 6,9% en in 2017 was dat 3,7%. De dalende trend zet dus door.

Acceptatie het laagst in grote steden

De acceptatie van homoseksualiteit is anno 2022 het laagst in de drie grote steden met 500.000 of meer inwoners. De bevolking van deze steden

scoort gemiddeld een 8,52 op een schaal van 1 tot 10. Deze score is onder het landelijk gemiddelde en (statistisch significant) lager dan in middelgrote en kleine steden met inwonersaantallen tussen de 10.000 en 500.000 inwoners. Homoseksualiteit wordt in Nederland dus meer geaccepteerd in de kleine en middelgrote steden. Dit is nieuw, in 2012 was er nog geen verschil tussen de grote steden en de rest van het land. De grote steden hebben wel de grootste spreiding van houdingen ten opzichte van homoseksualiteit.

Homo's als ouders scoren net zo goed als hetero's

Volgens een ruime meerderheid van de Nederlandse bevolking zijn homoseksuele paren net zulke goede ouders als heteroseksuele paren, 75,9% van de bevolking vindt dat. 10,8% is het hier niet of helemaal niet mee eens en de overige 13,3% staat hier neutraal tegenover. In 2017 vond nog 69,5% dat homo's net zulke goede ouders zijn als hetero's. Toen was 17,9% neutraal en 12,7% was het hier niet of helemaal niet mee eens. Ook bij dit onderwerp is een positieve trend zichtbaar.

Nederlanders vinden discriminatie door religieuzen onacceptabel

Een overgrote meerderheid van de Nederlandse bevolking vindt het niet gerechtvaardigd dat mensen met religieuze overtuigingen homoseksuelen, transgenders en ook vrouwen anders zouden mogen behandelen dan mannen en heteroseksuelen. Maar liefst 97,5% vindt dat niet tot nooit gerechtvaardigd. Een half procent van de bevolking vindt dat altijd gerechtvaardigd. Er is een zeer groot draagvlak voor het tegengaan van discriminatie door religieuze groeperingen.

Uitschelden voor homo kan niet

Iemand uitschelden voor homo wordt ook door de overgrote meerderheid niet gepast gevonden. Op een schaal van 1 tot 10 is de gemiddelde score een 1,6. Dat is laag, 97,3% van de bevolking vindt dat niet tot nooit gerechtvaardigd, 2,7% van de bevolking vindt dat altijd gerechtvaardigd. Er zijn wat dat betreft geen verschillen tussen opleidingsniveaus of religieuze achtergrond. Er is grote overeenstemming dat dat niet geoorloofd is.

De World Values Survey meet wereldwijd sociale, politieke, economische, religieuze en culturele waarden om te bepalen wat de rol is van waarden bij de ontwikkeling van landen en samenlevingen.

Wat is de World Values Survey?

De World Values Survey (WVS), ofwel de Wereld Waarden Enquête, is een internationaal wetenschappelijk onderzoeksprogramma. Binnen dat programma worden de sociale, politieke, economische, religieuze en culturele waarden van mensen overal ter wereld onderzocht. Het doel van het project is om te beoordelen welke impact waarden hebben op de sociale, politieke en economische ontwikkeling van landen en samenlevingen.

Het project is voortgekomen uit de European Values Study (EVS) en werd in 1981 gestart door Professor Ronald Inglehart van de University of Michigan (Verenigde Staten) en zijn team. Sinds die tijd is het project actief in meer dan 120 landen, waaronder Nederland. Het belangrijkste onderzoeksinstrument is een representatieve enquête die ongeveer om de vijf jaar wereldwijd wordt uitgevoerd.

Hoofdonderzoeker Nederland

De hoofdonderzoeker van de WVS in Nederland is Dr. Piet Verhoeven, universitair hoofddocent communicatiewetenschap aan de Universiteit van Amsterdam (UvA) en verbonden aan de Amsterdam School of Communication Research (ASCoR).

Meer weten?

Alle informatie, data en publicaties van de WVS zijn te vinden op de site:

<http://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp>.

De gegevens in deze fact sheet zijn gebaseerd op de representatieve steekproeven van de World Values Survey in 2012, 2017 en 2022.